

מ"י 58644/01/18 - מוהדי פארס נגד משטרת ישראל, תחנת מעלות תרשיחא

בית משפט השלום בעכו

מ"י 58644-01-18 משטרת ישראל תחנת מעלות תרשיחא נ' פארס

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט עמית רוזינס

המבקש מוהדי פארס

ע"י ב"כ עו"ד נאג'י עאמר

נגד

המשיבה

משטרת ישראל, תחנת מעלות תרשיחא ע"י ב"כ מפקח

אלעד אבן

החלטה

בפני בקשה לחייב את המשיבה לפצות את המבקש בגין מעצר, על פי סעיף 38(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו - 1996 (להלן: "חוק המעצרים").

1. המבקש נעצר ביום 24/1/18, בחשד לביצוע עבירות של איומים, על פי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 והסגת גבול פלילית, על פי סעיף 477(א) לחוק העונשין.

ביום 25/1/18 הגישה המשיבה בקשה להאריך את מעצרו של המבקש למשך 5 ימים. בדיון שהתקיים באותו יום, לאחר עיון בחומר החקירה, לא מצאתי כי התקיים חשד סביר לכך שהחשוד ביצע את העבירות המיוחסות לו והוריתי על שחרור המבקש ללא תנאים.

לאחר הנ"ל ולאחר שהמשיבה החליטה לסגור את תיק החקירה, מחמת העדר ראיות מספיקות להעמדה לדין, הגיש המבקש את הבקשה דנן.

2. במסגרת הבקשה טען המבקש, כי הוא סובל ממחלת נפש ומליקויים גופניים שונים וכי המעצר גרם לו סבל ניכר והרעה במצבו הגופני והנפשי, בין השאר מכיוון שלא קיבל את התרופות שהוא זקוק להן במהלך תקופת מעצרו.

3. המשיבה מתנגדת לבקשה. לטענתה, בעת שנעצר המבקש ע"י קצין משטרה התקיים יסוד סביר לחשדות נגדו ועילות מעצר. אין לפסוק פיצויים בגין מעצר שלא הסתיים בהעמדה לדין, כחוכמה שבדיעבד.

בעת שנעצר המבקש נזקפו לחובתו הרשעות קודמות בפלילים, אשר ביחד עם התנהגותו, עפ"י החשד, הקימו עילת מסוכנות.

המבקש הובא לבדיקה רפואית במהלך שעות מעצרו והוא לא ציין בפני השוטרים או בפני הרופא, כי יש לו צורך בטיפול תרופתי מסוים. עוד הפנתה המשיבה לכך, שהסניגור עצמו ציין במהלך הדיון שהתקיים בבקשה להארכת מעצרו של המבקש, כי בעת שנפגש עם המבקש, הוא היה במצב רגיל, ככל האדם, וכך אף התרשמה חוקרת המשטרה שחקרה אותו.

מתן פיצוי במקרה זה עלול להרתיע את המשטרה ולרפות את ידה מביצוע תפקידה עפ"י חוק, כאשר פעולתה הייתה סבירה ונכונה ולא נגרם למבקש נזק בלתי סביר.

דין והכרעה:

4. עפ"י סעיף 38(א) לחוק המעצרים:

"נעצר אדם ושוחרר בלא שהוגש נגדו כתב אישום, ומצא ביהמ"ש שלא היה יסוד למעצר, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי האדם, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לו פיצוי על מעצרו והוצאות הגנתו בסכום שיקבע בית המשפט"

סוגיית קיומו של יסוד למעצר קבועה בסעיף 13 לחוק המעצרים. שם נקבע כי כדי לעצור אדם יש צורך בקיום של חשד סביר לביצוע עבירה שאיננה חטא ועילות מעצר.

מעצר ע"י קצין ממונה, עפ"י סעיף 27 לחוק המעצרים, כפי שנעשה במקרה הנדון, כפוף אף הוא לקיום עילת מעצר לפי סעיף 13 לחוק המעצרים.

5. תכלית סעיף 38(א) לחוק המעצרים, ליצור איזון בין הצורך לאפשר למשטרה לחקור ביצוע עבירות, ללא מורא וללא חשש מסנקציה אם החקירה לא תעלה יפה, לבין הצורך להקפיד על חירויות הנחקרים ולא לגרום להם נזקים מיותרים, כאשר לא מתקיים יסוד למעצר.

נקבע לא אחת בפסיקה, שלא כל מעצר שמסתיים בלא כלום מצדיק תשלום פיצוי ואין לרפות את ידה של המשטרה לבצע את תפקידה במסירות ובנאמנות, בדרך של "חכמה בדיעבד" ולקבוע פיצוי רק בגלל שהחקירה לא הניבה ראיות לכאורה.

משילוב הוראות החיקוק הנ"ל עולה, שרק כאשר ניתן לקבוע באופן ברור, שכבר בעת המעצר הראשוני ולא כחוכמה בדיעבד, לא התקיימו תנאי סעיף 13 לחוק המעצרים, ניתן לקבוע "שלא היה יסוד למעצר", במשמעות סעיף 38(א) לחוק.

6. במקרה זה, המבקש עוכב לחקירה ביום 24/1/18 בשעה 20:30, הובא בפני הקצין הממונה בשעה

22:05, אז החליט הקצין הממונה לעצור את החשוד, לאחר שמצא כי קיים יסוד סביר לכך שהחשוד ביצע עבירות של איומים והסגת גבול פלילי, וכי מתקיימות עילות מעצר של שיבוש הליכי חקירה וסיכון בטחונו של אדם.

7. בעת שהובא המבקש בפני הקצין הממונה, עמדה בפני הקצין הודעה שמסר המתלון ביום 24/1/18, בשעה 17:19 וכן הודעה שמסר המבקש ביום 24/1/18 בשעה 20:55.

עיון בהודעה שמסר המתלון מגלה כי ביום 24/1/18, בסביבות השעה 01:00 לפנות בוקר, בעת שישב ביחד עם אחיו בתוך המכונית של האח, במזג אוויר גשום, פתח המבקש את הדלת האחורית של הרכב, ניסה להיכנס לרכב וכאשר ראה את המתלון ואחיו יצא החוצה. אז יצא המתלון מהרכב, זיהה את המבקש, שהוא בן משפחתו ובן הכפר, ושאל אותו מה הוא עושה שם. המבקש, אשר נראה מסומם והיה לו בקבוק שתיה ריק ביד, טען שבא למלא בקבוק מים. המתלון אמר למבקש "אל תעז להיכנס לפה יותר", אז עלה המבקש לרכב שלו, שעמד מאחורי הרכב בו ישב המתלון, התחיל בנסיעה לאחור ואיים: "אנחנו עוד נתראה ואני לא אשתוק על זה".

בהודעה שמסר המבקש במשטרה הוא מסר עובדות דומות בעיקרן. לדבריו, הוא ראה את המתלון ואחיו יושבים במכונית של האח, ניגש לדלת הנהג, דפק עליה ופתח אותה כדי לבקש מים. אז החלו המתלון ואחיו לתקוף את המבקש ולאיים עליו. זאת על רקע קשר שהיה למבקש בעבר עם אחות שלהם. המבקש אישר, שבתגובה למעשי המתלון ואחיו, הוא אמר למתלון "אני אראה לך", והסביר שהכוונה הייתה לפעול נגד המתלון באמצעות מח"ש (המתלון הינו שוטר). המבקש הכחיש שניסה להיכנס למכונית מבעד לדלת האחורית.

8. סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977, מגדיר את עבירת האיומים כדלקמן:

"המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר, בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר 3 שנים"

על פי הסיטואציה שתיאר המתלון בהודעה שמסר, המבקש פתח את דלת המכונית וביקש ממנו למלא מים בבקבוק שאחז בידו, אז דרש המתלון מהמבקש "לא להעז להיכנס" למקום, בתגובה השיב לו המבקש "שירא לו ולא ישתוק על זה", ועזב את המקום. הא ותו לא.

חילופי דברים אלה, בסיטואציה המתוארת, אינם כוללים את היסוד העובדתי הנדרש בעבירת איומים - איום **"בפגיעה שלא כדין בגופו, בחירותו, בנכסיו, בשמו הטוב או בפרנסתו, שלו או של אדם אחר"**. מדובר בדברים סתמיים לגמרי, על רקע סיטואציה שגרתית, אשר בהחלט יכולים להתיישב עם סכסוך קודם בין השניים.

כלומר, כבר אז, בזמן אמת, ניתן היה לראות באופן ברור שאין בדברים שיוחסו למבקש, משום חשד סביר לביצוע עבירת

איומים.

9. אשר לעילות מעצר, לא ניתן ללמוד מהדברים שאמר המבקש למתלונן על קיומה של מסוכנות מצדו, בוודאי לא כזאת המצדיקה את מעצרו.

בעניין עילת המעצר של חשש משיבוש החקירה אם ישוחרר המבקש, לאחר שהמבקש אישר בהודעתו את תוכן הדברים שהמתלונן ייחס לו, הרי שלא היה בשחרורו כדי לשבש את החקירה בעניין זה.

10. דהיינו, בעניין עבירת האיומים לא התקיימו חשד סביר ולא עילת מעצר.

הדברים שיוחסו לחשוד היו קלי ערך ולא חורגים מהסיטואציה בה נאמרו. לא סביר לגמרי ולא ראוי, לשלול חירותו של אדם בגין דברים של מה בכך כגון אלה.

11. בהתייחס לעבירה של הסגת גבול, סעיף 447(א) מגדיר את עבירת הסגת הגבול כדלקמן:

"העושה אחת מאלה כדי להפחיד מחזיק בנכס, להעליבו, להקניטו או לעבור עבירה, דינו - מאסר שנתיים:

(1) נכנס לנכס או על פניו;

(2) לאחר שנכנס כדי לנכס, נשאר שם שלא כדין".

על בסיס החומר שעמד בפני הקצין הממונה בעת שהחליט לעצור את המבקש, אף בהתאם להודעת המתלונן לפיה המבקש פתח את הדלת האחורית של המכונית, המבקש לא נכנס למכונית, אלא ניסה להיכנס וכאשר ראה את המתלונן ואחיו יצא ממנה. כמו כן, לא מצאתי בסיס בהודעה של המתלונן לכך שהמבקש ביצע מעשה כלשהו שנועד להפחיד את המחזיק במכונית, להעליבו, להקניטו או לבצע עבירה כלשהי. בקשה של המבקש, אשר אחז בקבוק מים בידו, למלא את בקבוק המים, לא מתיישבת עם מעשה או כוונה כנדרש בסעיף זה.

יוצין, כי בזמן אמת, אף על פי הודעת המתלונן, לא היה בפני הקצין הממונה חומר חקירה המצביע על כך שהמבקש לא ראה את המתלונן ואחיו יושבים במכונית, בטרם ניגש אליה ופתח את הדלת. וזאת בין אם מדובר בדלת האחורית, כגרסת המתלונן, ובין אם מדובר בדלת הקדמית, כגרסת המבקש. מצב דברים זה שולל, על פני הדברים, חשד לבצע עבירת רכוש בקשר עם הרכב. זאת ועוד, בהתחשב בכך שהמבקש עזב את המקום וחזר למכוניתו, לאחר שראה את המתלונן ואחיו במכונית, ברור שלא הייתה לו כוונה להפחיד, להעליב או להקניט, שאחרת היה מבצע את הדברים הללו. אזכיר כי האיום המיוחס למבקש, על פי הודעת המתלונן, נעשה לאחר שהמבקש כבר חזר למכוניתו בעקבות דרישתו של המתלונן שיעזוב את המקום.

משכך, גם לגבי העבירה של השגת גבול, כבר אז, בזמן אמת, ניתן היה לראות באופן ברור שאין במעשים שיוחסו למבקש, משום חשד סביר לביצוע עבירה זאת.

12. אשר לעילות מעצר, גם אם היה חשד סביר לביצוע עבירה של השגת גבול, בהתחשב במעשים המסוימים שביצע המבקש, לא ניתן ללמוד על קיומה של מסוכנות מצדו, בוודאי לא כזאת המצדיקה את מעצרו.

גם בעניין עילת המעצר של חשש משיבוש החקירה אם ישוחרר המבקש, כבר בזמן אמת, בעת שהחליט הקצין הממונה לעצור את המבקש, לאחר שהמתלונן והמבקש מסרו גרסה מפורטת ונוכח מהות החשדות כאמור, לא היה בשחרורו של המבקש כדי לשבש את החקירה גם בעניין זה.

13. דהיינו, גם בעניין עבירת השגת גבול, הדברים שיוחסו לחשוד היו קלי ערך ולא התקיימו חשד סביר ולא עילת מעצר. לא היה סביר ולא ראוי, לשלול חירותו של אדם בגין דברים של מה בכך כגון אלה.

14. בנוסף על כל האמור לעיל, אין להתעלם מהתנהלות לא שוויונית מצד המשטרה כלפי המבקש, שהיא רלוונטית לסוגייה דנן.

בהודעתו של המבקש במשטרה הוא מסר, כי המתלונן ואחיו תקפו אותו. הודעה זאת מהווה חומר חקירה המקים חשד כלפי המתלונן ואחיו לביצוע עבירה חמורה יותר ומסוכנת יותר מהעבירות שיוחסו למבקש. למרות זאת, המשטרה לא מצאה לנכון לעצור את המתלונן ואחיו ולחקור אותם בעודם עצורים. לא מחמת מסוכנות ולא מחמת חשש לשיבוש הליכי החקירה ותאום גרסאות בין שני החשודים.

התנהלות לא שוויונית זאת מעוררת חשש שמא היחס השונה אותו זכה המבקש לקבל, כולל מעצרו ללא יסוד, נובע מהעובדה שהמתלונן הינו איש משטרה.

15. נוכח כל האמור לעיל הגעתי למסקנה כי מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 38(א) לחוק המעצרים - לא התקיים יסוד למעצר ומוצדק לפסוק למבקש פיצוי בגין מעצרו.

16. אשר לסכום הפיצוי, אצטט מדברי בית המשפט המחוזי בחיפה בע"פ 38219-07-15 מ"י נ' חג'אזי (19/11/15):

"התקנות אינן מביאות בחשבון פיצוי נוסף, כגון נזקים שנגרמו, עוגמת נפש וכיוצ"ב. עם זאת, מגמת פסיקת הפיצויים במסגרת הליכים פלייליים, כפי שבאה לידי ביטוי בשורה של פסקי דין, היא למצות את הליך פסיקת הפיצוי במסגרת הפלילית, וזאת כדי לחסוך התדיינות נוספת במישור האזרחי...."

נראה, לכאורה, כי עקרונות אלו צריכים להשליך, בהתאמה המתחייבת, גם על פסיקת פיצוי בגין מעצר שווא, זאת כאשר כל מקרה יבחן לפי נסיבותיו."

17. אשר על כן ובהתחשב בכלל נסיבות המקרה, מעצר למשך לילה אחד, של מי שהוא אדם המוכר כחולה נפש זקוק לטיפול ומי שזקופות לחובתו הרשעות קודמות בפלילים, בכך שלא הוכחו הפסדי השתכרות ועלויות ייצוג (המבקש יוצג על ידי עו"ד נאג'י עאמר מטעם הסניגוריה הציבורית), אני מחייב את המשיבה לפצות את המבקש בסכום סופי וכולל של 1,500 ₪.

המזכירות תמציא את ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, כ"א שבט תשע"ט, 27 ינואר 2019, בהעדר הצדדים.